

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Недостатки методов. Подавляющее большинство методик основывается на выявлении факторов, определяющих конкурентоспособность хозяйствующих субъектов, при этом упор делается на создании их исчерпывающего перечня. Однако система факторов конкурентоспособности предприятия является открытой, а множество элементов этой системы - нечетким.

Таким образом, количество факторов конкурентоспособности практически бесконечно, следовательно, как бы ни был обширен их перечень, он все равно не будет исчерпывающим, а значит, и основанная на таком неполном перечне оценка конкурентоспособности предприятия будет неадекватной. Для оценки выявленных исследователями факторов конкурентоспособности, а также определения ряда других показателей используются приблизительные оценки, «экспертные методы», страдающие существенной субъективностью и условностью. Конечно, в ряде случаев избежать такого подхода невозможно, однако использование подобных оценок в качестве базового метода приводит к весьма слабой математической связи исходных факторов с оцениваемым показателем конкурентоспособности.

Ряд методик при оценке конкурентоспособности предприятий основывается на весьма сложных идеализированных построениях: вводятся новые для экономической науки определения и показатели, строятся различные матрицы, вводятся новые системы координат и так далее. И хотя логическая обоснованность используемых теоретических моделей не вызывает сомнения, в конкретных экономических условиях хозяйствующего субъекта эти модели предстают как абстрактные. В результате этого в ряде случаев не только невозможно осуществить точную количественную оценку того или иного параметра, но и вовсе сложно дать ему четкое определение. Все это существенно снижает возможность математической обработки вводимых категорий и не позволяет адекватно оценить конкурентоспособность предприятия.

Определенные сложности вызывает сведение различных по природе технико-экономических показателей в единый показатель конкурентоспособности хозяйствующего субъекта. Здесь экономисты вводят коэффициенты, определяющие весовое значение каждого из оцениваемых факторов. Однако различные экономические факторы в каждой конкретной экономической ситуации в различной степени влияют на конкурентоспособность предприятий, поэтому неправомерным является заведомое установление единых весовых коэффициентов для всех хозяйствующих субъектов [2].

Таким образом, методологический аспект реализации экономической диагностики осуществляется благодаря грамотному и взаимосвязанному комбинированию методов оценки и анализа внутренней и внешней среды предприятия, показателей платежеспособности и ликвидности, вертикального, матричного, комплексного анализа конкурентоспособности предприятия с обязательной оценкой конкурентных преимуществ продукции. Таким образом можно достичь наибольшей полноты и точности информации и принятия эффективных управленческих решений.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Вартаков А.Н. Экономическая диагностика деятельности предприятия: организация и методология. / А.Н. Вартаков. – М.: Финансы и статистика, 2008. – 80с.
2. Воронов Д.С. Оценка конкурентоспособности предприятия: электронный ресурс. – Режим доступа: www.kplib.ru/article.php?page=207
3. Глухов В.В. Финансовый менеджмент: учебное пособие. / В.В. Глухов, Ю.М. Бахрамов. – М.: Санкт-Петербург, 2009. – 615с.
4. Дмитриева О.Г. Региональная экономическая диагностика. / О.Г. Дмитриева. – СПб.: СПбУЭФ, 2009. – 90с.
5. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы. / Пер с франц. по ред. проф. Я. Соколова. – М.: Финансы, 2005. – 576с.
6. Муравьев А. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия. / А. Муравьев. - М.: ЮНИТИ, 2010. – 428с.
7. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Р.А. Слав'юк. – Київ: Центр навчальної літератури, 2011. – 460 с.
8. Фашевский В.Н. Об анализе платежеспособности и ликвидности предприятия / В.Н. Фашевский // Финансы України, 2010. - №3. - с.27.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Тараненко І.В., к.е.н., доцент, завідувач кафедри маркетингу Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля (Україна)

Тараненко І.В. Інституціональні механізми підвищення конкурентоспроможності країн на засадах інноваційної інтеграції.

За результатами проведеного дослідження виявлено доцільність інноваційної інтеграції країн на засадах запропонованої автором концепції геоінноваційних кластерів, які являють собою подібні за рівнем інноваційного потенціалу групи країн та їх національних інноваційних систем у складі глобальної економічної системи. Показано, що належність до геоінноваційного кластера необхідно брати до уваги при визначенні напрямків міжнародної інноваційної інтеграції, географічної і товарної диверсифікації експорту продукції, міжнародної кооперації, способів участі в регіональних та глобальних виробничих та логістичних ланцюгах. Розроблено пропозиції щодо інституціонального механізму інноваційного співробітництва країн у складі міжнародних інтеграційних об'єднань, зокрема ОЧЕС, СНД, ЄврАзЕС, МЕРКОСУР та ін. у формі міжнародного інноваційного альянсу з метою створення підґрунтя для формування спільного інноваційного простору на основі якісно нової системи інноваційних зв'язків.

Ключові слова: глобальна економічна система, геоінноваційний кластер, інноваційна інтеграція, конкурентоспроможність, системна інновація, інноваційний потенціал.

Тараненко И.В. Институциональные механизмы повышения конкурентоспособности стран на основе инновационной интеграции.

По результатам проведенного исследования выявлена целесообразность инновационной интеграции стран на основе предложенной автором концепции геоинновационных кластеров, которые представляют собой подобные по уровню инновационного потенциала группы стран и их национальных инновационных систем в составе глобальной экономической системы. Показано, что принадлежность к геоинновационному кластеру необходимо учитывать при определении направлений международной инновационной интеграции, географической и товарной диверсификации экспорта продукции, международной кооперации, способов участия в региональных и глобальных производственных и логистических цепях. Разработаны предложения относительно институционального механизма взаимного инновационного сотрудничества стран в составе международных интеграционных объединений, в частности ОЧЭС, СНГ, ЕврАзЭС, МЕРКОСУР и др. в форме международного инновационного альянса с целью создания основы для формирования общего инновационного пространства при помощи качественно новой системы инновационных связей.

Ключевые слова: глобальная экономическая система, геоинновационный кластер, инновационная интеграция, конкурентоспособность, системная инновация, инновационный потенциал.

Taranenko I.V. Institutional mechanisms for enhancing competitiveness based on innovation integration.

The results of the study revealed feasibility of innovation based integration based on author's concept of geoinnovation clusters that are similar in terms of innovation potential group of countries and their national innovation systems within the global economic system. It is shown that belonging to a certain geoinnovation cluster must be taken into account in determining the areas of international innovation based integration of geographic and product diversification of exports, international cooperation, ways to participate in regional and global production and logistics chains. A proposal for an institutional mechanism for mutual innovation based cooperation in international integration groups, in particular the BSEC, CIS,

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

EurAsEC etc. in the form of international innovation alliance to create a foundation for the innovative common space based on a qualitatively new system of innovative communications.

Keywords: global economic system, geoinnovation cluster, innovative integration, competitiveness, innovation system, innovation potential.

В сучасних умовах загострення конкуренції на світових ринках під впливом глобалізаційних процесів та посилення економічної нестабільності, обумовленої особливостями світової циклічної динаміки у першій чверті XXI століття, виникає нагальна потреба в формуванні нових підходів до забезпечення стійкої конкурентної позиції країн в геоekonomічному просторі. Зростання масштабів й динамізму інноваційної сфери, прискорення розвитку світових ринків технологій, міжнародної науково-технічної кооперації створює основу для дифузії інновацій та активізації економічної інтеграції на засадах сталого інноваційного розвитку. Водночас набуває нового змісту поняття системної інновації [1, с. 33; 2; 3, с. 209; 4, с. 4-5], втілене в комплементарних моделях технологічних і нетехнологічних (маркетингових / організаційних, інституціональних, соціальних) інновацій. Саме системна інновація має становити основу стратегій конкурентоспроможності, спрямованих на адаптацію національних економік, окремих галузей та підприємств (компаній) до змін, що відбуваються в глобалізованому світі.

Висвітлення особливостей міжнародної економічної інтеграції в контексті інноваційного розвитку здійснене в роботах Л. Антонюк, Б. Баласса, О. Булатова, Дж. Вайнера, Д. Лук'яненка, Д. Міда, Т. Орехової, С. Сіденка, О. Швиданенка. Науковці З. Адаманова, А. Задоя, Ю. Макогон, Н. Мешко, Ю. Пахомов, О. Шнипко ґрунтовно дослідили методологічну основу та змістовну складову міжнародних стратегій розвитку країн в умовах глобалізації та інтенсифікації інноваційних процесів. Утім особливості інтеграції країн з подібним рівнем інноваційного потенціалу в контексті адаптації до умов турбулентного зовнішнього середовища потребує поглибленого вивчення.

Метою дослідження є розробка інституціональних засад інноваційної інтеграції країн з середнім рівнем інноваційного потенціалу в умовах посилення нестабільності глобального економічного середовища.

На сучасному етапі розвитку глобальної економічної системи інтеграційні процеси відбуваються під впливом геоekonomічних та геополітичних інтересів провідних акторів глобальної економічної системи – США, Європейського Союзу, Китаю, Російської Федерації тощо. Виникає необхідність збалансування економічної та політичної доцільності інтеграційних зв'язків з урахуванням зацікавленості всіх учасників у рівноправній партнерській взаємодії на засадах інноваційного сталого розвитку. Забезпечення балансу інтересів можливе за рахунок взаємного підсилення дії економічної та інноваційної складових міжнародної інтеграції країн завдяки ефекту синергізму на засадах концепції геоінноваційних кластерів.

На думку автора, геоінноваційні кластери слід розглядати як подібні за рівнем інноваційного потенціалу групи країн та їх національних інноваційних систем – від світових «центрів інноваційної сили» до таких, де елементи НІС перебувають на початковій стадії становлення. З позиції системного підходу, геоінноваційний кластер є підсистемою глобальної економічної системи в контексті її суб'єктно-просторової структури – як група країн – та функціональної структури – як сукупність національних інноваційних систем, об'єднаних близькими за значеннями показниками інноваційного потенціалу та подібними принципами і результатами функціонування НІС.

Обґрунтування загального підходу до визначення складу геоінноваційних кластерів шляхом виявлення подібних за характеристиками інноваційного потенціалу країн на основі статистичного аналізу значень індикаторів Глобального індексу інновацій INSEAD здійснене автором в роботі [5]. За результатами статистичної класифікації та поглибленого аналізу характеристик інноваційного потенціалу 123 країн отримано дев'ять геоінноваційних кластерів (ГК) у такому складі:

ГК-1: Бахрейн, Оман, Катар, Саудівська Аравія, ОАЕ;

ГК-2: Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чеська Республіка, Естонія, Угорщина, Італія, Латвія, Литва, Польща, Португалія, Словацька Республіка, Словенія, Іспанія;

ГК-3: Австралія, Австрія, Бельгія, Канада, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Ісландія, Ізраїль, Японія, Республіка Корея, Люксембург, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Швеція, Швейцарія, Сполучене Королівство, Сполучені Штати Америки;

ГК-4: Алжир, Азербайджан, Бангладеш, Болівія, Камбоджа, Домініканська Республіка, Еквадор, Єгипет, Сальвадор, Гана, Гватемала, Гондурас, Індонезія, Іран, Кенія, Киргизія, Марокко, Нікарагуа, Парагвай, Філіппіни, Свазіленд, Шрі-Ланка, Таджикистан, Венесуела, В'єтнам, Замбія;

ГК-5: Бенін, Буркіна-Фасо, Камерун, Кот-д'Івуар, Ефіопія, Мадагаскар, Малаві, Малі, Нігер, Нігерія, Пакистан, Сенегал, Судан, Сирія, Танзанія, Уганда, Ємен;

ГК-6: Гонконг, Китай; Ірландія, Сінгапур;

ГК-7: Албанія, Аргентина, Вірменія, Білорусь, Бразилія, Колумбія, Коста-Ріка, Чилі, Грузія, Греція, Молдова, Перу, Румунія, Російська Федерація, Сербія, Туреччина, Україна, Уругвай;

ГК-8: Ботсвана, Бруней Даруссалам, Ямайка, Йорданія, Ліван, Казахстан, Кувейт, Боснія і Герцеговина, КЮР Македонія, Маврикій, Мексика, Монголія, Намібія, Тринідад і Тобаго, Туніс; ГК-9: Китай, Індія, ПАР, Таїланд, Малайзія.

Шляхом співставлення середньокластерних значень індикаторів інноваційного потенціалу визначено, що високий рівень інноваційного потенціалу мають геоінноваційні кластери GK-3, GK-6; вищий за середній рівень мають кластери GK-1, GK-2; середній рівень інноваційного потенціалу мають кластери GK-7 GK-8, GK-9; низький рівень інноваційного потенціалу мають кластери GK-4, GK-5.

Економічний розвиток країн визначається, у першу чергу, рівнем інноваційного потенціалу [6]. Належність до певного геоінноваційного кластера необхідно брати до уваги під час розробки стратегій соціально-економічного розвитку та конкурентоспроможності, зокрема при визначенні напрямків міжнародної інноваційної інтеграції, географічної і товарної диверсифікації експорту продукції, міжнародної кооперації, способів участі в регіональних та глобальних виробничих та логістичних ланцюгах.

Вищий ступінь економічної та інноваційної інтеграції демонструють країни геоінноваційних кластерів GK-2 та GK-3 у складі Європейського Союзу, де утворено Європейський дослідний простір ERA, Інноваційний союз, діють європейські технологічні платформи та реалізуються спільні технологічні ініціативи [7]. Водночас інноваційна інтеграція між країнами з середнім рівнем інноваційного потенціалу знаходиться у процесі формування і містить значні нереалізовані можливості.

У контексті економічних пріоритетів України становлять інтерес стратегічні підходи до забезпечення інноваційної конкурентоспроможності країн з близькими характеристиками інноваційного потенціалу, які належать до геоінноваційного кластера GK-7. Співставлення переліку країн геоінноваційного кластера GK-7 зі складом міжнародних (регіональних) інтеграційних угруповань та міждержавних союзів показало наявність інтеграційних зв'язків різної сили. Так, Греція і Румунія є членами ЄС; Білорусь, Вірменія, Молдова, Російська Федерація і Україна співпрацюють у складі СНД; Білорусь та Російська Федерація є членами ЄврАзЕС; десять країн: Албанія, Вірменія, Грузія, Греція, Молдова, Румунія, Російська Федерація, Сербія, Туреччина, Україна входять до субрегіонального інтеграційного угруповання – Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС). В свою чергу, Аргентина, Бразилія, Уругвай входять до складу МЕРКОСУР – спільного ринку країн Південної Америки, який поєднує 259 млн. чол. населення і більше 75% ВВП континенту. Асоційованими членами МЕРКОСУР є Чилі, Колумбія і Перу.

В умовах економічної нестабільності і загострення глобальної конкуренції особливого значення набувають інституціональні фактори, які визначають конкурентоспроможність національних інноваційних систем і здатність до ефективного використання інноваційного потенціалу. Тому формування системних засад інноваційної інтеграції країн з середнім рівнем інноваційного потенціалу має ґрунтуватися на розбудові інституціональних механізмів взаємного інноваційного співробітництва.

Нижче наведені пропозиції автора щодо можливого інституціонального механізму взаємного інноваційного співробітництва країн у складі міжнародних інтеграційних об'єднань, зокрема ОЧЕС, СНД, ЄврАзЕС, МЕРКОСУР у формі міжнародного інноваційного альянсу (МІА) з метою створення підґрунтя для формування спільного інноваційного простору на основі якісно нової системи інноваційних зв'язків.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Міжнародний інноваційний альянс закликає забезпечити синергетичний ефект підвищення інноваційної конкурентоспроможності за рахунок посилення системної взаємодії НІС країн-учасниць на засадах рівноправного партнерства та взаємної зацікавленості в інноваційній співпраці.

Міжнародний інноваційний альянс пропонується створити з метою поєднання, координації та активізації зусиль зацікавлених бізнес-одиниць по розробці та здійсненню національних та міжнародних інноваційних проектів, спрямованих на підвищення інноваційної конкурентоспроможності. Основними завданнями, які визначають напрямки діяльності МІА, можуть стати такі:

- забезпечення доступу підприємств до венчурного фінансування інноваційних проектів за рахунок створення Спільного венчурного фонду;
- створення механізму міжнародної інноваційно-технологічної експертизи для оцінки і відбору ефективних інноваційно-інвестиційних проектів для подальшого венчурного та ін. фінансування, а також створення механізму страхування інноваційних проектів;
- розвиток інноваційної інфраструктури країн-учасниць, забезпечення механізмів мережевої взаємодії елементів інноваційної інфраструктури на міжнародному рівні, на основі широкого використання ІКТ з метою підвищення ефективності НІС;
- удосконалення інструментів активізації і диверсифікації зовнішньої торгівлі, інтеграції підприємств у міжнародні (глобальні) ланцюги постачань, залучення іноземних інвестицій;
- підтримка підприємництва, зокрема МСП, щодо розвитку «зеленої економіки» та відновлюваної енергетики і реалізація інноваційно-інвестиційних проектів у цих сферах;
- підготовка кадрів для інноваційних програм і проектів та міжнародного інноваційного підприємництва, у т.ч. з використанням дистанційного навчання;
- координація зусиль урядів, бізнесу, науки стосовно розробки і вдосконалення механізмів підвищення інноваційної конкурентоспроможності на засадах сталого розвитку та глобальної соціальної відповідальності, вивчення кращого досвіду та причин неуспіху, розробки ефективних інструментів міжнародної інноваційної взаємодії;
- здійснення моніторингу та прогнозування інноваційної конкурентоспроможності країн, публікація результатів досліджень як аналітичного інструменту для прийняття рішень у сфері державної політики та бізнесу;
- сприяння формуванню та маркетинговому просуванню бренду інтеграційного об'єднання (та окремих країн-учасниць) у геоekonomічному просторі, як інноваційного і соціально відповідального у глобальному вимірі, з метою посилення іміджевої складової конкурентоспроможності.

Успішному виконанню поставлених завдань сприятиме створення розгалуженої системи мережевих зв'язків та широке використання інструментів державно-приватного партнерства.

Участь в Альянсі має бути добровільною, вступ відкритим для учасників з країн інтеграційного об'єднання, а по узгодженню також з третіх країн. Діяльність Альянсу відбуватиметься у тісному контакті з міжнародними організаціями – ЮНІДО, ПРООН, СЕК ООН, а також зі Світовим банком, МВФ, міжнародними та національними неурядовими структурами – асоціаціями, об'єднаннями підприємців тощо.

Засновниками Альянсу можуть стати міжнародні організації та інституції, міжнародні та національні асоціації, об'єднання підприємців, фонди, фінансові установи, компанії (підприємства), університети та наукові установи, а також фізичні особи.

Структура МІА, показана на рис. 1, складається з органів управління – Ради засновників, виконавчого і розпорядчого комітету, координаційного центру. В якості дорадчого органу виступає Рада конкурентоспроможності та сталого розвитку, консультативну та дорадчу діяльність якої забезпечують: група моніторингу, прогнозування і комунікацій, та інформаційно-видавничий центр. До Ради увійдуть представники міжнародних організацій та інституцій, бізнесу, зокрема підприємств, які забезпечують конкурентоспроможність національних економік, авторитетні вчені.

Основними робочими структурними елементами МІА мають стати самостійні бізнес-одиниці – Спільний венчурний фонд, Інноваційна страхова компанія та Міжнародний центр інноваційно-технологічної експертизи.

Недостатній розвиток венчурного підприємництва гальмує інноваційну діяльність в країнах з середнім та низьким рівнем інноваційного потенціалу. Венчурні фонди відіграють ключову роль як джерело фінансування інноваційних проектів, перш за все для МСП. Тому створення Спільного венчурного фонду на засадах державно-приватного партнерства дозволить в значній мірі розв'язати проблему інноваційного інвестування.

Механізм відбору проектів для фінансування має бути забезпечений за допомогою Міжнародного сертифікованого центру інноваційно-технологічної експертизи із залученням кваліфікованих експертів. Включення Інноваційної страхової компанії обумовлено необхідністю комплексного підходу до вирішення проблеми управління ризиками, в яких чільну роль відіграють страхові послуги, надання яких слід передати Інноваційній страховій компанії.

Національні центри МІА як незалежні підрозділи, створені в країнах-учасницях, зокрема у формі національних інноваційних альянсів, будуть виконувати функцію поєднання національних і регіональних (у межах країн) інноваційних мереж, об'єктів інноваційної інфраструктури (центрів консалтингу, трансферу технологій, технопарків, інжинірингових центрів та ін.), а також функціональних і професійних асоціацій, об'єднань, окремих підприємств, організацій та осіб у загальній мережі в складі Альянсу.

З метою залучення широких верств громадян до вищої освіти, професійної підготовки та післядипломного навчання слід створити Міжнародний відкритий онлайн-університет у межах інтеграційного об'єднання. На думку автора, це можна здійснити на базі провідних центрів вищої освіти (університетів) країн-учасниць. Сучасні освітні технології на базі ІКТ дозволять за допомогою Інтернету охопити дистанційною освітою студентів незалежно від країни проживання. Згідно концепції он-лайн університету (віртуального університету), навчання студентів може здійснюватись на базі національних закладів вищої освіти, згідно укладених двосторонніх угод з на умовах видачі випускникам подвійного диплому – національного та диплому Міжнародного відкритого університету. Он-лайн технології дозволять залучити авторитетних лекторів міжнародного рівня, що сприятиме якісній підготовці випускників, з можливістю їх використання на підприємствах і в організаціях, залучених до спільних інноваційних проектів. Такий підхід відповідає концепції «кластерів знань», заснований на віртуальній взаємодії, а не на географічній близькості учасників [8].

Технічну та інформаційну підтримку інноваційних організацій та проектів, а також поєднання їх у єдину мережу уможливіло запропонована автором інтерактивна Інтернет-платформа системних інноваційних рішень МІА, спрямована на виконання таких завдань:

- по-перше, забезпечення мережевої взаємодії та технічної підтримки елементів інноваційної інфраструктури країн-учасниць: технологічних парків, центрів консалтингу, трансферу технологій, інжинірингових центрів, Міжнародного відкритого онлайн-університету;
- по-друге, підтримка мережі приватних інвесторів країн-учасниць, яка увійде до Європейської мережі бізнес янголів (EBAN), та сприятиме диверсифікації джерел фінансування інноваційних проектів і залученню іноземних інвестицій;
- по-третє, підтримка пошуково-комерційного B2B інтернет-порталу, як посередника у взаємній торгівлі, перш за все малих і середніх підприємств, та міждержавної мережі трансферу технологій.

Створення Міжнародного інноваційного альянсу забезпечить перехід країн-учасниць на якісно новий рівень співробітництва та створить синергетичний ефект за рахунок спільного формування та посилення здатностей до ефективного використання інноваційних потенціалів.

Створення Міжнародного інноваційного альянсу активізує формування інтегрованої інноваційної інфраструктури, інвестиційних, організаційних, інформаційних механізмів створення і дифузії знань та інновацій між країнами-учасницями.

Інноваційна інфраструктура – це комплекс взаємопов'язаних структур, які забезпечують реалізацію інноваційної діяльності. Інноваційна інфраструктура уможливило перетворення знань на нові технології та їх подальшу комерціалізацію, є провідним фактором формування і ефективного використання науково-дослідного потенціалу і результатів НДДКР.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Стратегічним напрямком розвитку базової підсистеми інноваційної інфраструктури, спрямованої на створення знань стане розвиток мережі університетів країн-учасниць та активізація розбудови академічної мережі з інтеграцією до європейських мереж.

Враховуючи недостатній вплив інновацій на результати виробництва, пріоритетною є розбудова виробничо-технологічної підсистеми інноваційної інфраструктури, спрямованої на завершення стадії створення і впровадження нових технологій.

Стратегічне завдання розвитку виробничо-технологічної підсистеми інноваційної інфраструктури пропонується вирішувати шляхом створення інтегрованих інноваційних інфраструктурних мереж, запровадження системи міжнародної акредитації і сертифікації таких центрів з присланням до міжнародних та європейських мереж трансферу технологій і підтримки інноваційного підприємництва.

Інтегровані інноваційні інфраструктурні мережі включатимуть:

- Асоціацію технопарків та бізнес-інкубаторів;
- мережу центрів інноваційної підтримки і трансферу технологій, інтегровану з міждержавною системою трансферу технологій на основі інтерактивної інтернет-платформи;
- мережу інжинірингових та технологічних центрів;
- мережу центрів маркетингового консалтингу і аудиту.

Рис. 1. Організаційна структура Міжнародного інноваційного альянсу (авторська розробка)

Створення асоціації технопарків та бізнес-інкубаторів сприятиме розвитку інноваційної структури в країнах-учасницях за рахунок обміну досвідом і кращими практиками, та прислання до інтернет-платформи PLATECH, яка діє під егідою ЮНІДО для сприяння розвитку технопарків у всьому світі. PLATECH виконує роль глобального форуму фахівців, надає послуги спеціалізованої експертизи та оцінки технологій, методики навчання, он-лайн консультації по створенню та розвитку технопарків, забезпечує обмін спеціалізованою інформацією, сприяє встановленню зв'язків з бізнес асоціаціями зарубіжних країн, просуванню спільних підприємств.

Розбудова мережі центрів інноваційної підтримки та міждержавної системи трансферу технологій має здійснюватись на основі накопиченого в країнах-учасницях досвіду створення інноваційної інфраструктури. Так, створена в Україні в 2011 році національна інтегрована система трансферу технологій (НІСТТ) надала можливість поєднання в єдиному інформаційному просторі практично всіх суб'єктів трансферу технологій, у тому числі споживачів технологій і стала базою для спільного проекту Академії технологічних наук України і НП «Российская сеть трансфера технологий» Українсько-Російської міжуніверситетської мережі трансферу технологій UkrRosNet, у роботі якої беруть участь понад 80 учасників та партнерів, з можливістю використання он-лайн сервісів електронної платформи мережі [9]. В 2012 р. завершено проект «Мережа трансферу технологій для регіону ЧЕС», виконаний організаціями-партнерами з Вірменії, Греції та Румунії. Таким чином, об'єктивно існують всі умови для об'єднання названих мереж з присланням до EEN (Enterprise Europe Network) – Європейської мережі підтримки підприємництва, започаткованої в Європейському Союзі в 2008 році. EEN поєднує близько 250 регіональних консорціумів (центри трансферу технологій, бізнес-інноваційні центри, ТПП, агентства розвитку тощо), які надають інтегровані послуги в галузі підтримки розвитку бізнесу та інновацій, в т.ч. послуги по інформуванню, підтримці бізнес-кооперації, інтернаціоналізації підприємств, передачі знань та технологій МСП. У мережі присутні близько 600 організацій з 50 країн. Низка країн, зокрема Албанія, Вірменія, Молдова, Російська Федерація, Україна зараз беруть участь в EEN згідно затверджених Європейською Комісією проектів.

Інтеграція мережі центрів інноваційної підтримки і системи трансферу технологій розширить інформаційну базу центрів та дозволить поєднати в он-лайн режимі функції надання інформаційно-комерційних (посередницьких) та інформаційно-консалтингових послуг. Прислання мережі до EEN як асоційованого учасника поширить можливості доступу до баз даних для обміну знаннями, пошуку технологій та бізнес-партнерів, технологічної бізнес-кооперації МСП і наукових організацій країн-учасниць мережі з метою підвищення конкурентоспроможності.

Першочерговим завданням є створення національних і регіональних (у межах країн) мереж інжинірингових центрів, діяльність яких спрямована на сприяння інноваційним підприємствам у широкому спектрі питань – від розробки нових продуктів, технологій, планів технічної модернізації до їх безпосереднього впровадження. Об'єднання інжинірингових центрів різної галузевої спеціалізації в міжнародну мережу поширить коло споживачів інжинірингових і техніко-технологічних послуг, у т.ч. зарубіжних замовників.

Необхідність переоцінки системи продукування інновацій на ринковий попит споживача обумовила зростання ролі маркетингових інновацій. Особливого значення маркетингові інновації набувають в умовах економічної нестабільності та бюджетних обмежень, перш за все в країнах з слабким інституціональним середовищем. Звідси до пріоритетних завдань слід віднести створення мережі центрів маркетингового консалтингу і аудиту. В більшості країн з середнім рівнем інноваційного потенціалу маркетингова підтримка спрямована переважно на проведення маркетингових досліджень, пошук торговельних партнерів та сприяння в просуванні

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

продукції МСП, що на теперішній час недостатньо для виконання стратегічних завдань підвищення інноваційної конкурентоспроможності. Звідси слід запропонувати, крім надання послуг традиційного маркетингового консалтингу, розробку для клієнтів пакетів інноваційних маркетингових рішень за всіма складовими комплексу маркетингу 4Р, узгоджених з технологічними інноваціями, які впроваджує підприємство. Як правило, комплексне впровадження підприємством маркетингових і технологічних (продуктових та/або процесових) інновацій вимагає проведення маркетингового аудиту спеціалізованими маркетинговими центрами з використанням спеціальних знань і методів, часто відсутніх у фахівців підприємства. Посадження центрів маркетингового консалтингу в міжнародну мережу сприятиме поширенню інформації та обміну досвідом, вдосконаленню методик аудиту, впровадженню ефективних маркетингових методів та інструментів для підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Стратегічним завданням МІА має стати впровадження системних інновацій на основі вивчення та адаптації кращого світового досвіду.

Підвищення інноваційної конкурентоспроможності вимагає системного поєднання технологічних інновацій з ефективними екологічними рішеннями, новими організаційними і маркетинговими методами, бізнес-моделями на основі інформаційних технологій, а також соціальними та інституціональними інноваціями. Системні інновації мають отримати широке визнання у промисловості та в сфері послуг, у т.ч. юридичних, охорони здоров'я, рекреації та відпочинку; впроваджуватись не тільки підприємницькими структурами, але також некомерційними організаціями, соціальними службами, органами місцевого самоуправління, державної влади, та ін. Системної ув'язки продуктових, процесових, організаційних та маркетингових інновацій вимагає інтеграція підприємств до міжнародних ланцюгів постачань, вихід на зарубіжні ринки в умовах гіперконкуренції. Системними інноваціями в державному управлінні, заснованими на специфічних засобах ІКТ, є впровадження електронного уряду (англ. e-government), е-аукціонів для державних закупівель, е-деклараций, принципу «одного вікна». Інновацією в сфері прийняття управлінських рішень будь-якого рівня є ситуаційні центри, які дозволяють здійснювати експрес-аналіз поточного стану, моделювати сценарії подій, порівнювати та демонструвати результати. З метою розробки і широкого впровадження системних інновацій пропонується створити регіональні та національні центри системних інноваційних рішень, які будуть виконувати координувальну функцію взаємодії елементів інноваційної інфраструктури та формування національних інноваційних мереж, а також виконувати роль «вузлів» міждержавної інноваційної мережі країн-учасниць.

Інноваційна інтеграція країн з середнім рівнем інноваційного потенціалу в межах регіональних інтеграційних об'єднань дозволить посилити та якнайповніше реалізувати наявний науково-технічний потенціал, забезпечити синергетичну взаємодію національних інноваційних систем. Запровадження за рахунок розбудови спільної інноваційної інфраструктури комплементарної моделі технологічних і нетехнологічних інновацій обумовить підвищення конкурентоспроможності національних виробників на внутрішніх та зовнішніх ринках і таким чином створить базис для подальшої міжнародної економічної та інноваційної інтеграції з країнами з високим рівнем інноваційного потенціалу на засадах рівноправного партнерства. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку специфічних механізмів інноваційної інтеграції конкретних країн та визначення економічного ефекту міжнародної інноваційної інтеграції.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data. 3rd Edition. – Oslo: OECD, 2006. – 112 p.
2. Симагути М. Эпоха системных инноваций / М. Симагути – М.: Секрет фирмы, 2006. – 278 с.
3. Макаренко І. П. Анатомія економічних криз у контексті інноваційних процесів: монографія / І. П. Макаренко. – К.: Інтертехнологія, 2009. – 320 с.
4. Нестеров А. В. Инновации – системный подход: [Электронный ресурс] / А. В. Нестеров // Компетентность. – 2007. – № 6 (47) – С. 3–13.
5. Тараненко І.В. Геоінноваційні кластери країн у глобальній економічній системі / І.В. Тараненко // Економічний простір. – 2013. – №78. – С. 45–57.
6. Stern S. The Determinants of National Innovative Capacity / S. Stern, M. Porter, J. Furman. NBER Working Paper 7876. The National Bureau of Economic Research. – 2000. – 56 p.
7. Андрощук Г.О. Інноваційна політика Європейського Союзу / Андрощук Г.О., Еннан Р.С. // Наука та інновації. – 2009. – №5. – Т.5. – С. 83–92.
8. Evers H.-D. Knowledge clusters and knowledge hubs: designing epistemic landscapes for development / H.-D. Evers, S. Gerke, T. Menkoff // Journal of Knowledge Management. – 2010. – Vol. 14. – No5. – P. 678–689.
9. Лисенко В. С. Досвід створення в Україні національної інтегрованої системи трансферу технологій / В.С. Лисенко, С.О. Єгоров, А.Я. Грцай, С.А. Рудницький // Математичні машини і системи. – 2013. – №1. – С. 75–82.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ОБСЯГІВ ВИВЕДЕННЯ КАПІТАЛІВ З УКРАЇНИ

Тишук Т.А., кандидат економічних наук, доцент, завідувач відділу макроекономічного прогнозування та досліджень тіньової економіки Національного інституту стратегічних досліджень (Україна)

Махортых Д.О., консультант відділу макроекономічного прогнозування та досліджень тіньової економіки Національного інституту стратегічних досліджень (Україна)

Тишук Т.А., Махортых Д.О. Методологічні засади оцінки обсягів виведення капіталів з України.

Досліджено динаміку обсягу відпливу капіталу з України, визначено основні канали відпливу капіталу та досліджено тенденції, а також чинники, які зумовлюють поглиблення цього явища. Досліджено зміст іноземних та вітчизняних наукових досліджень з питань відпливу капіталу та виділено питання, які висвітлено недостатньо. Проаналізовано існуючі методики оцінки відпливу капіталу, виявлення їх недоліків та розроблено власний підхід до оцінки обсягів відпливу капіталу на основі даних «дзеркальної статистики» груп товарів. На основі зроблених аналітичних оцінок визначено пріоритетні напрями політики запобігання відпливу капіталу, а також зроблено аналіз світових тенденцій з відпливу капіталу. Зроблено висновки щодо макроекономічних ефектів відпливу капіталу з України.

Ключові слова: відплив капіталу, дзеркальна статистика, транспортна націнка.

Тишук Т.А., Махортых Д.А. Методологические основы оценки объемов выведения капиталов с Украины.

Исследована динамика объема оттока капитала из Украины, определены основные каналы оттока капитала и исследованы тенденции, а также факторы, которые обуславливают углубление этого явления. Исследовано содержание иностранных и отечественных научных исследований по вопросам оттока капитала и выделены вопросы, которые освещены недостаточно. Проанализированы существующие методики оценки оттока капитала, выявление их недостатков и разработан собственный подход к оценке объемов оттока капитала на основе данных «зеркальной статистики» групп товаров. На основе сделанных аналитических оценок определены приоритетные направления политики предотвращения оттока капитала, а также сделан анализ мировых тенденций оттока капитала. Сделаны выводы относительно макроэкономических эффектов оттока капитала из Украины.

Ключевые слова: отток капитала, зеркальная статистика, транспортная наценка.

Tyshchuk T.A., Makhortych D.A. Methodological principles of assessment of capital flight's volume from Ukraine.

In this article are analyzed dynamic of capital flight's volume from Ukraine, are determined the main channels of capital flight and are